

Сазонова Ю. О.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

**СПОРТИВНА ПРЕСА ДОНЕЧЧИНИ 1991–2014 РОКІВ:
СИНХРОНІЧНИЙ ТА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗИ**

У статті розглянуто донецьку спортивну пресу періоду незалежності, визначено її місце в структурі спортивної журналістики України, зроблено екскурс в історію спортивної преси Донбасу, окреслено тематичну структуру донецької регіональної періодики, визначені та схарактеризовані провідні репрезентанти універсальної та вузької тематики спортивного сегменту регіону, розглянуто історію виникнення видань, вмотивовано актуальність їх появи на донецькій медіамані, простежено умови виходу спортивних ЗМІ, періоди їх функціонування та динаміку розвитку, окреслено завдання донецької спортивної періодики, задекларовані в редакційних статтях видань, проаналізовано їх змістове наповнення, структуру, визначено редакційний та авторський склад, описано типоформувальні характеристики видань, їхню тематичну та жанрову палітру, визначено тематичні вектори висвітлення спорту, проаналізовано технічні характеристики мас-медіа, їх художнє оформлення з акцентом на логотипи видань та їх інтерпретацію, визначено провідні риси функціонування кожного аналізованого мас-медіа, окреслено переваги та недоліки мас-медіа, простежено випадки конвергенції друкованої та мультимедійної спортивної журналістики Донбасу, визначено пресові традиції донецької спортивної журналістики, що визначають її обличчя. Серед характерних рис донецької спортивної періодики визначено такі: акцент на правилі географічного наближення (висвітлення чемпіонатів області та міста, змагань, що відбулися в регіоні), висвітлення жіночого, юнацького та дитячого спорту, спорту інвалідів, університетського, шкільного, виробничого спорту регіону, репрезентація видів спорту, характерних для Донбасу, висвітлення перспектив розвитку фізичної культури та спорту в регіоні, ефективність та дієвість матеріалів донецьких мас-медіа, формування регіонального патріотизму до місцевих клубів, спортсменів, пропаганда здорового образу життя.

Ключові слова: спортивна преса, регіональне видання, Донецька область, спорт, контент, рубрика, автура, жанр, тематика.

Постановка проблеми. Регіональна спортивна журналістика з початку свого виникнення виступає важливою частиною соціокультурної моделі української національної журналістики, є джерелом великої пізнавальної вартості. Вивчення регіональної спортивної журналістики України є важливим чинником комплексного пізнання періоду незалежності України в суспільно-політичному та соціокультурному розвитку української нації. Проте нині донецька спортивна преса періоду незалежності як один із найяскравіших самобутніх феноменів регіональної журналістики України перебуває на маргінесі медіадосліджень. Разом із тим нині вельми актуальним є визначення місця донецької спортивної преси в інформаційному просторі України, аналіз специфіки функціонування найвизначніших репрезентантів спортивної періодики Донбасу, класичних надбань регіону у спортивному сегменті та окреслення значення видань цього періоду для розвою вітчизняної спортивної журналістики. Усе вищезазначене

доводить актуальність глибокого аналізу донецької спортивної періодики як соціокультурного феномена зі своїми пресовими традиціями та специфічними особливостями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Донецька спортивна преса була предметом дослідження та фрагментарно висвітлювалася в працях І. Вялкової [1], де зроблено комплексний аналіз преси Донецької області періоду незалежності України (1991–2012 рр.) та спорадично розглянуто спортивну періодику регіону, де виокремлено 15 видань, М. Житарюка [2], де автор аналізує спортивну пресу періоду незалежності в лінгвістичному аспекті, О. Корольової [3], де схарактеризовано сучасний стан спеціалізованих українських спортивних журналів, виявлено тенденції їхнього розвитку, проаналізовано їх жанровий діапазон, композиційно-графічну модель та стилістику публікацій, О. Лаврик [4], де розглядається жанрова палітра спортивної періодики на прикладі репортажу та визначаються жанрово-стильові

особливості репортажу в українській спортивній пресі, С. Михайлова та О. Мостова [5], де висвітлюється організація праці спортивного журналіста, методика роботи над матеріалом, методи роботи з аудиторією, провідні топи спортивних публікацій, С. Слюсаренка [8], де автор розглядає систему спортивної преси Росії, аналізує змістові характеристики основних типоформувальних ознак спортивних журналів: предмет, цільове призначення, особливості аудиторії, жанрово-стильову структуру тексту, періодичність, тираж. Проте в усіх вищезазначених працях донецька спортивна періодика або залишається поза увагою досліджень або розглядається досить фрагментарно, що й зумовлює потребу комплексного аналізу донецької спортивної періодики та її найвизначніших репрезентантів у синхронічному, структурно-функціональному та тематично-жанровому аспектах.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити донецьку спортивну пресу періоду незалежності, схарактеризувати її провідних репрезентантів, визначити її пресові традиції та характерні доміанти функціонування.

Виклад основного матеріалу. Донецька спортивна преса виникає в 1930 р. з появою в тодішньому Сталіно (нині Донецьк) газети «Динамоєц Сталинщини». Протягом 1930-х рр. у Красноармійську (нині Покровськ) функціонує часопис «Фізкультура-соцбудівництву». На цьому спроби видавати власну спеціалізовану спортивну періодичу в Донецькій області були припинені і спортивна преса функціонувала в регіоні виключно на шпальтах суспільно-політичних видань як спортивна «преса в пресі». Перші спроби після великої перерви видавати спортивну газету в Донецьку зробив видатний спортивний журналіст М. Левицький, який спочатку в 1990 р. видав кілька номерів клубної газети ФК «Шахтар» «Гол», а з 12 квітня 1991 р. розпочав видання незалежної спортивної газети «Матч», яка проіснувала до кінця 1992 р.

Протягом 1991–2014 рр. в структурі донецької спортивної періодики виникло 31 мас-медіа, які можна поділити на такі тематичні сегменти: **1) універсальні видання** (13 – «Матч» (1991–1992), «Спорт для всіх» (1998–2000), «Фізкультура и спортивные походы» (2000–2002), «Спорт-арена» (2000 – н. ч.), «Вести с Олимпа» (2003–2007), «Ильичёвец-Спорт» (2004–2010, Мариупіль), «Донецкий Спорт» (2005–2006), «Игрокъ» (2006–2008), «Чемпион» (2007–2011), «Спорт Донбасса» (2010–2015), «Хотспорт» (2011–2015), «Приазовье-Спорт» (2011 – н. ч.), «Спортивное обозрение»

(2012–2014)); **2) часописи футбольної тематики** (10 – «Фан-клуб» (1999, Костянтинівка), «Донбас футбольний» (2001–2005), «Underground life» («Підземне життя») (2000–2006), «Шахтёр» (газета ФК «Шахтар») (2002–2006), «ФК «Шахтёр»-ежегодник» (2004–2014), «Футбол в лицах» (2005–2009), «Мой Шахтёр» (2006–2009), «Шахтёр» (журнал ФК «Шахтар») (2006 – н. ч.), «Ultras Sector» (2009–2011), «Ультра Славянск» (2010–2011, Слов'янськ)); **3) видання з боксу та бойових мистецтв** (4 – «Чёрный пояс» (2000-і рр.), «Мир боевых искусств Ost/West» (2004–2014), «Ринг» (2002-2012), «Мир единоборств» (2007-2010)); **4) видання з шахів та шашок** (1 – «Ладья (Шахматы, шашки, игры)» (2001–2014)); **5) науково-теоретичні видання** (1 – «Теория і практика фізичного виховання» (1997–2000-і рр.)); **6) спортивно-підприємницькі** (1 – «Спорт и бизнес» (1994–2000-і рр.)); **7) видання з пейнтболу** (1 – «eXtreme Donbassa» (2008 – н. ч.)).

Найбільш видатними явищами спортивного сегменту універсальної тематики (за накладом, попитом у місцевої аудиторії, змістовою якістю) в регіоні стали газети «Спорт-арена» та «Спорт Донбасса», що й зумовлює потребу їх аналізу.

Перший номер видання «Спорт-арена» з'явився 3 березня 2000 р. на 8 шпальтах із чорнобілими ілюстраціями та накладом у 5 000 прим. Засновником та редактором видання став Е. Кисельов. Уже за рік газета з періодичністю виходу двічі на тиждень стала кольоровою, а з 2003 р. виходила на 12 шпальтах, поступово збільшуючи тираж видання, який станом на 2014 р. становив 15 000 прим. Спочатку газета було регіональною, але згодом отримала статус всеукраїнської і поширювалася в більшості регіонів України. Уже в 2005 р. газета отримала всеукраїнське визнання й була нагороджена почесною грамотою ФФУ «За великий внесок у розвиток вітчизняного футболу» та дипломом переможця V Всеукраїнського конкурсу «Україна Олімпійська» в номінації «Найкраща газета 2005 року».

Провідні автори часопису: Е. Кисельов, Ю. Назаркевич, С. Косевик, І. Краєв, Д. Кушніров, А. Войцеховський, О. Крутов, В. Шарафудінов, І. Сидоров, А. Нікітін, А. Петрук, В. Серий, Ю. Алін, А. Кій, Ю. Кравченко, О. Лещенко, Г. Миснік, О. Стадніченко, Е. Кінзерський, В. Тахтерін, В. Юдін, І. Радіонов, С. Майзус, Є. Кантор.

Серед жанрів газети превалювали хронікальні та розгорнуті замітки, інтерв'ю-діалоги, інформаційні огляди з елементами коментаря, аналітичні огляди, звіти, репортажі з елементами аналітики,

коментарі, рідше зустрічалися статті й нариси. Постійні рубрики газети «Футбол. Сборная», «Футбол. Чемпионат Украины. Премьер-лига», «Футбол. Первая лига», «Футбол. За рубежом», «Футбол. Лига чемпионов», «Мини-футбол», «Хоккей», «Баскетбол», «Хоккей за рубежом», «Баскетбол за рубежом», а також несистематичні рубрики «Гимнастика», «Волейбол», «Тенніс», «Стрельба», «Гандбол», «Лёгкая атлетика» відображають види спорту, що там висвітлюються. У газеті були представлені й проблемні рубрики: «Откровенно», «Официально», «Перспектива», «Актуально» (про інновації в українському футболі, огляд нововведень ПФЛ, ФФУ, важливі події у вітчизняному спорті), «Мнение» (думки та прогнози експертів), «Тренерский мостик» (призначення чи відставки у вітчизняному та закордонному футболі, інтерв'ю з тренерами, їх розповідь про тактику і стратегію гри власних команд, розкриття філософії гри, світогляду, погляди на сучасний футбол), «Соперник» (репрезентація суперників українських клубів у міжнародних змаганнях), «Турнир», «Трансферный рынок» (трансфери різних клубів), «Крупным планом» (портретні інтерв'ю з відомими спортсменами), «Хит парад» (репрезентація спортсменів та команд місяця, сезону, року), «Планета» (цікаві історії з життя спорту), «Книжная полка» (анонси книг із фізичної культури та спорту), «Лауреаты», «Референдум» (визначення найкращих футболістів чемпіонату, огляди найважливіших подій сезону), «Антракт» (події під час перерви в чемпіонаті), «Межсезонье» (рубрика функціонувала влітку між сезонами), «Вокруг мяча» (цікаві події, що відбулися протягом тижня у футболі).

Тематика видання була більш різноманітною, ніж у більшості столичних газет; репрезентувалися олімпійські й не олімпійські види спорту, враховувалися інтереси нефутбольних медіаспоживачів. У газеті висвітлювалася досить широка парадигма видів спорту: футбол, міні-футбол, баскетбол, волейбол, гандбол, хокей, теніс, легка та важка атлетика, бокс, греко-римська боротьба, стрільба, плавання, гімнастика, біатлон, фрістайл, ралі, Формула-1, фігурне катання, лижний спорт, велоспорт, маунтінбайк, фехтування, шахи. Як і більшість столичних газет, як-от «Команда» та «Болельщик», «Спорт арена» мала 12 шпальт і формат А3. Зазвичай у газеті розміщувалися понад 50 матеріалів; за інформаційною насиченістю та інформативністю донецьке видання випереджало столичні газети «Болельщик», яка в середньому містила в номері

25–26 матеріалів, та «Команда», де друкувалося в номері 45–46 публікацій.

Часопис «Спорт-арена» характеризують такі риси: 1) відсутність гіпертрофії футбольної тематики, на відміну від столичних газет, які 65–80% місця відводять футболу; 2) висвітлення передусім ігрових видів спорту, зокрема футболу, баскетболу та хокею, які найбільш широко репрезентовані в Донбасі); 3) велика кількість статистичних даних і цікавих фактів із різноманітних видів спорту; 4) висвітлення переважно тих видів спорту, де українські спортсмени досягли значних успіхів, зокрема волейболу, гандболу, футзалу, боксу; 5) публікація сенсаційних матеріалів із відтінком «жовтизни» про спортсменів (такі замітки привертала увагу читачів, адже висвітлювали не лише футбольне життя героїв спорту, а й позафутбольне (одруження, розлучення, народження дітей, інтимні стосунки, хуліганство тощо, що подавалися в рубриці «Іх нравы», при цьому у таких матеріалах активно реалізувалася функція релаксації, ескейпізму та гедоністична функція); 6) якісне художнє оформлення, наявність великої кількості кольорових фотоілюстрацій з різних видів спорту, що сприяло кращій рецепції та візуалізації матеріалу, і в цьому донецьке видання виграло в київських спортивних газет, які є переважно чорно-білими); 7) превалювання інформаційних жанрів, використання в них аналітичних конструкцій (наявність елементів коментаря, оцінки, аналізу) та елементів публіцистики; 8) відображення актуальних проблем суддівства, травматизму, моралі та етики в спорті, що розміщувалися під рубриками «Постскрипtum» або «Скандал»; 9) спорт переважно висвітлювався як розвага, видовище, бізнес, кримінал, фактор псування духовного і фізичного здоров'я; 10) газета мала доволі високу ефективність та дієвість у регіоні (так, після публікації в газеті «Внимание, Гладкий!» та дифірамбів на адресу футболіста у № 23 за 2007 р. через кілька тижнів керівництво донецького «Шахтаря» здійснило трансфер О. Гладкого); 11) серед вад газети можна виділити низьку частотність друкування художньо-публіцистичних жанрів, відсутність оглядів із матчів провідних єврочемпіонатів із футболу, відсутність публікацій про жіночий та дитячий спорт, раритетність матеріалів із параолімпійського та юнацького спорту. Газета виходила в Донецьку до 2015 року, а потім у зв'язку з воєнними подіями на Донбасі дислокувалася до Маріуполя.

Ще одним надзвичайно популярним спортивним медіапроектom області стала газета

«Спорт Донбасса», що з'явилась в інформаційному просторі Донецька в 2009 році. У статті «От редакции» актуальність виходу газети пояснювалася так: «Необхідність появи подібної газети назріла давно. У такому потужному і розвиненому у багатьох відношеннях регіоні, як Донбас, на наш погляд, не було гідного спортивного «рупора». Численні суспільно-політичні та спеціалізовані видання приділяють основну увагу професійному спорту. Між тим, не секрет, що поняття «спорт» є більш широким і багатогранним. Кожен із видів спорту має своїх шанувальників, має свою незвичайну красу і неповторність. Тому ми створили щотижневу газету для максимально великої популяризації всіх видів спорту та спорту в усіх його проявах. Наша мета, щоб у газеті кожен, хто має хоч якесь відношення до спорту, зміг знайти для себе щось цікаве та корисне. Нині газета «Спорт Донбасса» – єдина в регіоні, яка має унікальну можливість висвітлювати весь спектр спортивного життя в Донецькій області, у тому числі дитячий спорт, спорт у навчальних закладах, спорт серед інвалідів та дітей-сиріт, фізкультуру і спорт на підприємствах, дає кваліфіковані поради всім тим, хто хоче тримати себе в хорошій фізичній формі. Одним із пріоритетних напрямів газети є висвітлення регіонального спорту. Також на шпальтах газети «Спорт Донбасса» розповідається про виступи спортсменів нашого регіону на змаганнях різного рівня: районного, міського, обласного, всеукраїнського та світового» [7, с. 1]. Засновником газети стало Управління з питань фізкультури і спорту Донецької облдержадміністрації. Головним редактором новоствореного часопису став Т. Дуганов. Часопис мав порівняно великий початковий наклад у 10 000 прим.

Газета «Спорт Донбасса» вирізнялася досить неординарним логотипом. Так, літера «о» з лексеми «спорт» поставала у вигляді сонця з променями, під яким знаходиться терикон; поверх терикону на рівні сонця зображений гірник із відбійним молотом, що рубає вугілля. А гаслом газети стала фраза «Спорт Донбасса – кузниця чемпіонів», таким чином яскраво демонструвалися інтенції видання: підкреслити спрямованість часопису на провідне населення регіону – гірників, зазначити, що в газеті буде висвітлюватися спорт на підприємствах, акцентувати на тому, що на Донеччині будуть куватися чемпіони (нові Стаханови) спортивних змагань. Гаслом газети також був вірш поруч із логотипом, що містив заклик до читачів передплачувати газету.

Провідні автори часопису: В. Тачинський, А. Парасюкова, Л. Шапаренко, Д. Гусаков, А. Заха-

ров, Є. Лавриненко, О. Кукушкіна, О. Український, Д. Банда, Є. Новиков, Р. Кондрашин, О. Куртов, А. Прайд, С. Перч.

Контент часопису формувалася в рубриках як за видами спорту («Волейбол», «Баскетбол», «Лёгкая атлетика», «Шашки», «Плавание», «Хоккей», «Бокс», «Автомоделизм», «К барьеру», «Экстремальный туризм»), так і загального характеру: «Физкультура» (де аналізувалися спортивні змагання у школах, ПТУ та ВНЗ Донецької області), «Спорт на підприємствах» (де висвітлювалися заняття спортом із метою підвищення продуктивності праці на багатьох підприємствах (шахтах, заводах) регіону, розглядалося виконання Програми розвитку фізичної культури та спорту в Донецькій області, зокрема її розділу «Фізична культура та масовий спорт за місцем роботи громадян»), «Суперчемпион» (про найвидатніших спортсменів регіону з різних видів спорту), «События» (про найбільш значущі події в регіоні протягом тижня), «Мариупольский спорт» (пізніше рубрика була переформатована у «Спорт Мариуполя – кузниця чемпіонів»; огляд змагань із різних видів спорту в місті), «Экспертное мнение» (думки та прогнози експертів), «Спорт без границ» (теми – спортивні змагання серед інвалідів, основні клуби для інвалідів, чемпіони-паралімпійці, підкреслювалася особлива значущість спорту для людей з обмеженими можливостями, репрезентувалися приклади, як перемогти себе і досягти успіху), «Лента новостей» (повідомлення про спортивні змагання з різних міст регіону, публікація інформації насамперед про жіночий спорт), «Книга в газете» (публікація фрагментів книг відомого велогонщика Ленса Армстронга «Моё возвращение к жизни» про те, як спорт допоміг йому перемогти рак, олімпійського чемпіона, рекордсмена з легкої атлетика Пітера Снела «Без труб, без барабанов» тощо), «Спортивная медицина» (матеріали фахівців донецького обласного лікарняно-фізкультурного центру про вплив фізкультури на організм людини, методики фізкультурних вправ для лікування хвороб, матеріали про проблему допінгу), «Профи спорт» (про раціональне харчування спортсменів), «Будь здоров» (репрезентація практичного досвіду відомих спортсменів, що дають «заповіти», як покращити духовне і фізичне здоров'я, як досягти успіхів у спорті, розповідають про мотивацію тренувань, їх важливість, рекомендації редакції, про те, як стати сильнішим), «Дайджест» (гуморески й цікаві кумедні історії з різних видів спорту, зокрема в № 14 за 2011 р. репрезентувався цикл

кумедних історій «Забавный футбол» («Голый арбитр», «Футболисты с воздуха» тощо), «Во дают!» (сенсаційні історії з розряду жовтої преси, що реалізували концепцію спорту як криміналу чи як розваги, видовища, зокрема «Тренер сломал фотографу челюсть», «Футболист выпал из окна», «Кастер Семеню записали и в мужчины, и в женщины» (№ 15, 2011), «Знаменитый боксёр Оскар де ла Хойя признал себя на фото в костюме стриптезёрши» (№ 32, 2011)), а також тимчасові рубрики «Знатный повод», «Спортивный праздник», «Именной турнир», «Предпраздничное настроение», «Юбилейно», «Дебют», «Живая легенда», «Спортивное производство», «Экзотика», «Олимпизм», «Евро-2012».

У газеті висвітлювалися такі види спорту: футбол, мініфутбол, американський футбол, баскетбол, волейбол, дартс, пауерліфтинг, автомоделізм, мотокрос, мотобол, теніс, бадмінтон, хокей, шахи, шашки, легка та важка атлетика, сумо, дзюдо, греко-римська та вільна боротьба, хортинг, бойові мистецтва, бокс, кікбоксинг, карате, стрільба, кінний спорт, гірський спорт, гімнастика, ковзанярський спорт, велосипедний спорт, плавання, водний туризм, армрестлінг, руський більярд, багатирські ігри, ігри патріотів, голубиний спорт.

Серед жанрів часопису превалювали хронікальні і розгорнуті замітки, інформаційні та аналітичні інтерв'ю і звіти, історичні статті, прогнози. Практично 60% публікацій становили інтерв'ю.

Провідні риси видання: 1) орієнтація на пресові традиції радянського часу, відродження класичних набутоків спортивної преси УРСР; 2) формування регіонального патріотизму, підкреслення факту, що Донеччина – це регіон трударів, людей з особливо сильним характером); 3) наявність публікацій на фізкультурну тематику; 4) пропаганда здорового образу життя (висвітлення спортивних змагань на підприємствах та їх ролі в підвищенні продуктивності праці; матеріали, що таврували пияцтво, паління); 5) акцентування на перемогах спортсменів та клубів регіону у всеукраїнських та міжнародних змаганнях; 6) висвітлення раритетних для багатьох вітчизняних спортивних газет видів спорту, характерних для Донеччини (дартсу, кікбоксингу, пауерліфтингу, автомоделізму, мотоболу, дзюдо, хортингу, армрестлінгу, багатирських ігор, плавання, руського більярду); 7) публікація матеріалів про спортивне життя ВНЗ та шкіл регіону; 8) наявність думок експертів, прогнозів на матчі, висвітлення змагань серед спортивних журналістів регіону (зокрема змагань за кубки «Кованая кружка» та «Кованая

роза» з дартсу, публікації про змагання на різні кубки (зокрема Кубок Амазонок); 9) репрезентація цікавих карикатур про спортсменів, публікація цікавих кумедних історій та рейтингів різного типу (топ-10 спортивних скандалів, топ-10 технічних новинок, що змінили спорт, топ-10 найбільш затребованих у рекламі спортсменів); 10) великий проблемно-тематичний діапазон: висвітлення проблем суддівства та професії судді, проблеми допінгу, історії спорту та спортивних змагань у різних країнах, перспектив розвитку фізичної культури та спорту Донеччини, розвитку дитячо-юнацьких академій, розподілу грошей у спортивній сфері регіону, репрезентація жіночого, юнацького та дитячого спорту регіону, висвітлення спартакіад на підприємствах регіону, репрезентація спорту інвалідів тощо).

Важливою рисою цього регіонального видання є й наявність власного Інтернет-сайту, де реципієнти могли знайти фото, аудіо- та відеоматеріали про спортивне життя регіону, взяти участь у вебконференціях із видатними спортсменами та тренерами Донбасу тощо. Усі ці риси дозволили газеті з невеличкою історією на рівних конкурувати з гігантом спортивної преси Донеччини – часописом «Спорт-арена». Газета припинила існування в 2014 р., як і більшість ЗМІ регіону. Таким чином, можна зазначити, що газета «Спорт Донбасса» є унікальним, феноменальним явищем не лише донецької, але й загалом української спортивної журналістики, будучи взірцем для багатьох спортивних часописів України.

Досить поширеною на Донеччині була і вузькотематична спортивна періодика, серед якої найбільш поширеною після футбольної стала преса з боксутабойових мистецтв. Серед видань цієї тематики особливо виділяється спортивно-пізнавальний журнал «Мир боевых искусств Ost/West», що вийшов в 2004 р. в Донецьку. Завданням журналу стала консолідація всіх видів, напрямів, стилів і шкіл, їх популяризація у світі спорту, репрезентація фізичної та духовної культури.

У ювілейному номері (№ 1 за 2014 р.) редакція зазначала: «Всеукраїнському спортивному журналу «Мир боевых искусств Ost/West» вдалося пережити дитинство, коли імунітет найбільш ослаблений і коли «дитя» найбільше схильне до хвороб зростання. І як вчорашня дитина вступає в пору юності, так і газета виросла і трансформувалася в журнал «Мир боевых искусств Ost/West». Наш журнал отримав дуалістичну модель і вписується у формулу «два в одному», тобто один журнал містить два журнали. Перший

відображає світ військових мистецтв Сходу (Ost), другий – Заходу (West). Символом журналу стала кобра, що застигла в бойовій позиції і обвиває земну кулю. Змія ототожнюється з кругообігом явищ, відродженням духовним і фізичним. Змія має подвійну репутацію, є джерелом доброї сили, якщо її правильно використовувати, але потенційно небезпечна. Вона може бути як символом добра, так і символом зла. Так і бойові мистецтва можуть бути використані як на благо, так і на зло. Людина, що володіє спеціальними навичками повинна мати мудрість змії і завжди пам'ятати, що сила має служити добру» [6, с. 3].

Журнал виходив протягом 2004–2014 рр. щомісяця форматом А4, накладом 5000 примірників і мав обсяг до 140 шпальт. Часопис був розрахований на широку цільову аудиторію, зокрема: керівників, співробітників, тренерів спортивних організацій та федерацій із бойових видів спорту, спортсменів, аматорів, вболівальників, працівників охоронних і силових структур, членів військово-патріотичних клубів, мисливців і мандрівників-екстремалів, членів формувань українських козаків. Провідні топи журналу: бойова техніка і вогнепальна зброя, військові та інтелектуальні ігри, стрілянина і метання предметів, фехтування та холодна зброя, плавання і підводне полювання, альпінізм і скелелазіння, екстремальні види спорту і мистецтво виживання, походи і битви, фортифікація і шпіонаж, одяг і взуття як спортивного, так і стилю «мілітарі», продукти харчування і напої.

Контент видання репрезентувався в рубриках «Энциклопедия боевых искусств», «Великие поединки», «Гордость нации», «Кто нас выводит в мастера», «Страницы истории», «Боевая психология», «Холодное оружие народов мира». Структурно видання складалося з двох частин: відділів Ost (Схід) та West (Захід), кожен з яких мав свого головного редактора: В. Россе та А. Прайд. У журналі висвітлювалися такі види спорту: бокс, дзюдо, самбо, mix fight карате-до, капоейра (латиноамериканське бойове мистецтво) тощо, репрезентувалися звіти та репортажі як із місцевих, так і зарубіжних змагань. Разом з агентством з організації спортивних змагань Event SD часопис організував різноманітні турніри, зокрема відкритий чемпіонат Донецька з єдиноборств. Журнал «Мир боевых искусств Ost/West» тривалий час залишався єдиним українським часописом із бойових мистецтв і мав вельми важливе значення для розвитку спортивної журналістики і для суспільства загалом завдяки своїй амбівалентності та поліфункціональності, поєднанню практичного, теоре-

тичного, філософського, оздоровчого, історичного, релігійного та інформаційного дискурсів.

Висновки і пропозиції. Таким чином, проведений аналіз донецької спортивної періодики дозволяє визначити її пресові традиції та характерні домінанти функціонування: превалювання інформаційної парадигми з елементами аналітики; висвітлення актуальних проблем спорту (суддівства, допінгу тощо); репрезентація спорту як розваги, видовища (друкування цікавих, сенсаційних та кумедних історій про спортсменів, скандали та трагедії зі світу спорту, спортивний гумор); репрезентація великої кількості статистичних даних та різних хіт-парадів, рейтингів; використання кольорових та динамічних фотоілюстрацій; наявність матеріалів про вболівальників, фан-рух, висвітлення думок вболівальників, друкування авторських колонок журналістів; акцент на правилі географічного наближення (висвітлення чемпіонатів області та міста, змагань, що відбулися в регіоні); висвітлення жіночого, юнацького та дитячого спорту, спорту інвалідів, змагань у ВНЗ, школах, підприємствах регіону; репрезентація видів спорту, характерних для Донбасу (дартсу, кікбоксингу, пауерліфтингу, автомоделізму, мотоболу, дзюдо, хортингу, армрестлінгу, богатирських ігор, плавання, руського більярду); висвітлення перспектив розвитку фізичної культури та спорту в регіоні; велика ефективність та дієвість матеріалів ЗМІ (внаслідок їх публікацій відбувається будівництво футбольних майданчиків чи трансфери певних гравців тощо); формування регіонального патріотизму до місцевих клубів, спортсменів; акцентуація на фізкультурній тематиці, пропаганда здорового образу життя. Отже, можна зазначити, що спортивні мас-медіа Донеччини 1991–2014 рр. займали особливу нішу в інформаційному просторі країни і являли собою цілком самодостатній самобутній соціокультурний феномен української спортивної журналістики.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні еволюції та динаміки розвитку регіональної спортивної журналістики України, комплексному аналізі мас-медіа, що є визначальними репрезентантами кожного регіону, компаративному аналізі характерних особливостей регіональної та всеукраїнської спортивної періодики, визначенні специфіки спортивної преси кожного регіону, вивченні регіональної спортивної періодики крізь призму розвитку аудіовізуальної і мультимедійної журналістики, вивченні регіонального персонального журналізму, який полягає в комплексному аналізі творчої лабораторії провідних українських спортивних журналістів у кожному регіоні.

Список літератури:

1. Вялкова І. О. Преса Донецької області періоду незалежності України (1991–2012 рр.): проблематика, типологія : автореф. дис. ... канд. наук із соц. Комунікацій : 27.00.04. Львів, 2018. 32 с.
2. Житарюк М. Г. Великий спорт і мас-медіа. Текст лекцій : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 1997. 84 с.
3. Корольова О. В. Спортивні журнали незалежної України: сучасний стан, тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. наук із соц. Комунікацій : 27.00.01. Київ, 2013. 17 с.
4. Лаврик О. В. Жанрово-стильові особливості репортажу в українській спортивній пресі. *Теле- та радіожурналістика*. 2010. Вип. 9, ч. 1. С. 196–201.
5. Михайлов С. А., Мостов А. Г. Спортивная журналистика: уч. пособ. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2005. 224 с.
6. От редакции. *Мир боевых искусств*. 2014. № 1. С. 3.
7. От редакции. *Спорт Донбасса*. 2009. № 1. С. 1.
8. Слюсаренко Е. А. Специализированные журналы о спорте: типологические и профильные характеристики : автореф. дис. ... канд. филол. Наук : 10.01.10. Москва, 2003. 28 с.

**Sazonova Yu. O. SPORTS PRESS OF DONETSK REGION 1991-2014:
SYNCHRONOUS AND STRUCTURAL-FUNCTIONAL SECTIONS**

The article considers the Donetsk sports press of the period of independence, its place in the structure of sports journalism of Ukraine is determined, an excursion into the history of the sports press of Donbass is made, the thematic structure of Donetsk regional periodicals is outlined, identified and characterized the leading representatives of universal and narrow thematic topics of the sports segment of the region, considered the history of publications, the relevance of their appearance on the Donetsk media map is motivated, the conditions of sports media publication, periods of their functioning and dynamics of development are traced, the tasks of Donetsk sports periodicals are outlined, declared in editorials of editions, their content, structure are analyzed, editorial and author structure is defined, typographical characteristics of editions are defined, their thematic and genre palette is described, thematic vectors of sports coverage are determined, the technical characteristics of the mass media, their artistic design with an emphasis on the logos of publications and their interpretation are analyzed, the leading features of the functioning of each analyzed mass media are determined, the advantages and disadvantages of mass media are outlined, the cases of convergence of printed and multimedia sports journalism of Donbass are traced, the press traditions of Donetsk sports journalism that define its face are determined. Among the characteristic features of Donetsk sports periodicals are the following: emphasis on the rules of geographical approximation (coverage of regional and city championships, competitions held in the region), coverage of women's, youth and children's sports, sports for the disabled, coverage of university, school, industrial sports in the region, representation of sports typical for Donbass, coverage of prospects for physical culture and sports in the region, efficiency and effectiveness of mass media materials, formation of regional patriotism to local clubs, athletes, promotion of a healthy lifestyle.

Key words: sports press, regional edition, Donetsk region, sports, content, rubric, author, genre, subject.